Housing and Rural Environment
Print ISSN: 2008 - 4994 Online ISSN: 2588 - 6215
Homepage: https://jhre.ir

Assessing the feasibility of a diplomatic district to reduce urban congestion in Tehran

Nastaran Asadi[1], and **Arash Baghdadi**[2]✉

1. PhD Candidate, Department of Urban Planning, Shahr-e-Qods Branch, Tehran, Iran. E-mail: e_planning@yahoo.com
2. Corresponding author, Assistant Professor, Department of Urban Planning, Shahr-e-Qods Branch, Tehran, Iran. E-mail: Baghdadi.arash@yahoo.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 7 October 2023
Received in revised form 14 July 2024
Accepted 6 September 2024
Available online 30 September 2024

Keywords:
urban de-densification,
Diplomatic city,
Integration of SWOT and AHP techniques.

ABSTRACT

Objective: This research aims to develop a suitable model and design for constructing a diplomatic compound. Aligned with the definition of applied research, which seeks to put knowledge into practice, this study falls under the category of applied research. The research methodology is analytical-descriptive, requiring an examination of theoretical texts, particularly within the realm of theoretical frameworks, to explore new theoretical paradigms and emerging models.Furthermore, considering the significance of this issue in the country's political system, the study involves an analysis of documents, books, and existing master plans, as well as relevant foreign sources and articles. Additionally, expert opinions were gathered through interviews, and studies conducted by specialists, organizations, and relevant institutions were examined. Through specialized surveys, needs assessments, and evaluations of prominent global examples, a comprehensive understanding was gained.Subsequently, using a combination of field, library, and documentary research (such as studies of master plans), the results were integrated using the SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) technique and the Analytic Hierarchy Process (AHP). Each sub-criterion was weighted using the expert choice software, and finally, the SWOT situation assessment model was employed for analysis, leading to the formulation of a final strategy.The findings indicate that the optimal strategy is an offensive one, meaning that the realization of a diplomatic compound in the northern regions of Tehran Province should focus on maximizing its strengths and opportunities to transform it into a competitive and influential city akin to the metropolis of Tehran. The proposed model, integrating principles of sustainable urban design, high security, and specialized amenities for diplomats, provides an ideal work and living environment. Moreover, this research emphasizes the importance of international cooperation in implementing this project and its positive impact on the country's diplomatic relations. By presenting a comprehensive roadmap, this study assists policymakers and planners in making more informed decisions regarding the development of diplomatic infrastructure.
Method: his study employed a combination of field research, literature review, and documentary analysis (including top-down document analysis). Subsequently, the Analytic Hierarchy Process (AHP) was utilized to assign weights to sub-criteria using Expert Choice software. Finally, a SWOT situation assessment model was applied to conduct a comprehensive analysis and formulate the final strategy."
Results: Based on the SWOT analysis, the final strategy focuses on an aggressive approach.
Conclusions: This means that the realization of the diplomatic city in Shemiranat should aim to maximize its strengths and opportunities, enabling it to become a competitive and influential city comparable to the metropolis of Tehran.

Cite this article: Asadi, N., & Baghdadi, A. (2024). Assessing the feasibility of a diplomatic district to reduce urban congestion in Tehran. *Housing and Rural Environment*, 43 (187), 17-26. https://doi.org/10.22034/43.187.2

© The Author(s).
Publisher: Natural Disasters Research Institute (NDRI).
DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

Introduction

The most important factor in the formation, growth and development of a city is the way land is used in different land use zones. Land use can create urban spaces suitable for interactions and the emergence of what we call social well-being, leading to social sustainability; however, it can also lead to spatial imbalance and disruption of the functional system within an urban complex.

The concentration of public and widespread activities in the land uses of an urban complex and its transformation into a service system, resulting in an influx of service receiving populations into these cities, disrupts the transport and activity systems in the complex. The concentration of major international and cross-border centers, including embassies and foreign companies, in Tehran, in addition to other widespread service-providing centers that attract visitors from all over the country, such as hospitals, offices, etc., has increased daily migration and disrupted the urban system of Tehran.

Given the obsolescence of the decentralization of Tehran as a capital city, which has irreparable social and economic consequences, the discussion of decentralization, i.e. the division of labor among the components of an urban system, is now being raised. This means that activities that can be relocated to other cities will reduce the concentration of activities in the capital and, by being relocated to a city close to the city of origin, will be organized and continue their activities.

In this way, part of the population receiving services will be intelligently directed from the capital to the satellite cities, thus reducing traffic and social problems in the capital and leading to a division of labor between cities. In this regard, given the presence of major international centers such as embassies, international and cross-border companies and summit centers in Shemiran, as well as its proximity to Tehran, it seems a suitable option for international and diplomatic deconcentration from the capital.

Method

This research uses a descriptive-analytical approach to explore a new theoretical paradigm and its emerging patterns. A comprehensive literature review, with a particular focus on theoretical frameworks, is essential to this research. Given the importance of this issue within the national political system, the study includes an in-depth analysis of existing plans, documents and foreign resources. In addition, expert opinions and studies conducted by organizations such as the Ministry of Foreign Affairs, the Tehran Municipality and the Planning and Budgeting Organization have been consulted. Through expert assessments, needs assessments and evaluations of global best practice, a robust dataset was compiled.

A combination of field studies, literature reviews and documentary analysis (including studies of overarching plans) was then undertaken. The results of these studies were organized into SWOT matrices to identify strengths, weaknesses, opportunities and threats.

Subsequently, the Analytical Hierarchy Process (AHP) was used in conjunction with the Expert Choice software to assign weights to the sub-criteria. Finally, a SWOT-based situation

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

assessment model was used to conduct a comprehensive analysis and formulate the final strategy.

Results

Based on the research conducted, a review of existing literature and previous studies, interviews with experts and urban managers, and an analysis of statistical data, a comprehensive report on the status of Shemiranat County was prepared.

Based on the results of the SWOT analysis, four strategic options were proposed and the most appropriate strategy for the diplomatic district was selected to further the decentralisation policy from Tehran.

According to the results, since the final average score is 2.5, a score closer to 4 indicates highly effective strategies, while a score closer to 1 indicates weak strategies. In this case, the strategies identified are closer to the 'excellent' category. This means that the total score of opportunities and strengths outweighs the threats and weaknesses, and the diplomatic district's strategies are closer to offensive strategies (maximum-maximum strategy). Decision-makers should therefore use strengths to capitalise on opportunities and pursue these strategies

Conclusions

The establishment and development of a hierarchy of land uses that can provide a basic and efficient framework for the distribution of population, activities, services and functions at different levels is essential for a country's development system. To implement this model, the use of scientific criteria and methods to balance the distribution of population and activities, decentralise the core, identify the types of services needed and reduce inter-regional disparities is a rational and logical approach. This approach will lead to a better and deeper understanding of how geographical locations function in different areas and at different levels, based on available information. Based on the results of the SWOT analysis, the final strategy focuses on an aggressive approach, meaning that the realisation of a diplomatic district in Shemiranat should aim to maximise its opportunities and strengths in order to become a competitive and effective city like the metropolis of Tehran. The selection of this area is due to its proximity and close relationship with the metropolis of Tehran, sharing administrative boundaries with District 1 and part of District 2 of Tehran Municipality. In addition, this area has the highest number of embassies and international centres after Tehran, which according to field studies is about 72 international centres, including 46 foreign embassies located in the common area between Shemiranat and Tehran.

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Not applicable

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

Acknowledgements

Not applicable

Ethical considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

مسکن و محیط روستا
شاپا چاپی: ۴۹۹۴ - ۲۰۰۸ شاپا الکترونیکی: ۶۲۱۵ - ۲۵۸۸
Homepage: https://jhre.ir

تحقق‌پذیری شهر دیپلماتیک با هدف تراکم‌زدایی از شهر تهران

نسترن اسدی[۱]، آرش بغدادی[۲]✉

۱. دانشجوی دکتری، گروه شهرسازی، واحد شهر قدس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: e_planning@yahoo.com
۲. نویسنده مسئول، استادیار، گروه شهرسازی، واحد شهرقدس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: Baghdadi.arash@yahoo.com

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۵
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۲۴
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۱۹
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۰۹

کلیدواژه‌ها:
تراکم‌زدایی،
شهر دیپلماتیک،
تلفیق تکنیک SWOT و AHP

چکیده

هدف: این تحقیق در پی ارائه الگو و طرح مناسبی برای احداث یک شهرک دیپلماتیک است و باتوجه‌به تعریف تحقیقات کاربردی که به دنبال کاربردی کردن دانش است؛ ازلحاظ هدف، این تحقیق، در زمره تحقیقات کاربردی قرار می‌گیرد.

روش تحقیق: روش بررسی آن تحلیلی-توصیفی است که بررسی پارادایم نظری جدید و الگوهای نوین منتج از آن نیاز به بررسی متون نظری به‌ویژه در محدوده تفکرات نظری دارد. علاوه بر آن، باتوجه‌به اهمیت این مسئله در نظام سیاسی کشور به مطالعه اسناد، کتب و مدارک طرح‌های فرادست و موجود، منابع و مقالات مرتبط خارجی، کسب نظرات افراد صاحب‌نظر ازطریق مصاحبه و همچنین بررسی مطالعات انجام‌گرفته توسط متخصصین و یا ارگان‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط و با انجام برداشت‌های تخصصی و نیازسنجی و ارزیابی ساختار نمونه‌های بارز در مقیاس جهانی است و در ادامه با استفاده از مطالعات میدانی، کتابخانه‌ای و اسنادی (مانند مطالعات اسناد فرادست) که نتایج آن‌ها در قالب تلفیق تکنیک SWOT (نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید) وAHP به دست آمده است و هرکدام از زیر شاخص‌ها با استفاده از نرم‌افزار expert choice وزن‌دهی و درنهایت با استفاده از مدل سنجش وضعیت SWOT تجزیه‌وتحلیل شده‌اند و راهبرد نهایی ارائه شده است.

یافته‌ها: نتایج به‌دست‌آمده نشان داد، راهبرد نهایی متمرکز بر راهبرد تهاجمی است، به این معنی که تحقق شهرک دیپلماتیک در مناطق شمالی استان تهران باید در جهت به حداکثر رساندن فرصت‌ها و قوت‌های خود باشد تا بتواند به شهری رقابت‌پذیر و مؤثر مانند کلان‌شهر تهران مبدل شود.

نتیجه‌گیری: الگوی پیشنهادی با تلفیق اصول طراحی شهری پایدار، امنیت بالا و امکانات رفاهی ویژه دیپلمات‌ها، یک محیط کاری و زندگی ایده‌آل را فراهم می‌کند. همچنین، این پژوهش به اهمیت همکاری‌های بین‌المللی در اجرای این طرح و تأثیرات مثبت آن بر روابط دیپلماتیک کشور تأکید دارد و با ارائه یک نقشه راه جامع، به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کمک می‌کند تا تصمیمات آگاهانه‌تری در زمینه توسعه زیرساخت‌های دیپلماتیک اتخاذ کنند.

استناد: بغدادی؛ آرش، اسدی؛ نسترن. (۱۴۰۳). تحقق‌پذیری شهر دیپلماتیک با هدف تراکم‌زدایی از شهر تهران. *مسکن و محیط روستا*، ۴۳ (۱۸۷)، ۱۷-۲۶.
https://doi.org/10.22034/43.187.2

ناشر: پژوهشکده سوانح طبیعی. © نویسندگان.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]
[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

مقدمه

مهم‌ترین عامل در شکل‌گیری و رشد و توسعه شهر، نحوه استفاده از اراضی کاربری‌های شکل‌گرفته در آن‌ها است. نحوه استفاده از اراضی می‌تواند فضاهای شهری مناسب برای تعاملات و رخ دادن آنچه سلامت اجتماع می‌نامیم و در پی آن پایداری اجتماع را به دنبال داشته باشد (Darvish,2020)؛ ولی گاهی نیز منجر به عدم تعادل فضایی و بر هم خوردن نظام فعالیتی درون یک مجموعه شهری خواهد شد.

تمرکزگرایی فعالیت‌های عمومی و فراگیر در کاربری‌های یک مجموعه شهری و تبدیل شدن آن به یک سیستم خدمات دهنده، به‌تبع آن سرازیر شدن جمعیت خدمات‌گیرنده به این شهرها باعث اختلال در سیستم‌های ترافیکی و فعالیتی در آن مجموعه می‌شود.

تمرکز عمده مراکز بین‌المللی و فرامرزی ازجمله سفارتخانه‌ها و شرکت‌های خارجی در شهر تهران، مزید بر سایر مراکز خدمات‌دهنده فراگیر که از سراسر کشور مراجعه‌کننده دارند مانند بیمارستان‌ها، ادارات و ... باعث افزایش مهاجرت‌های روزانه و اختلال در نظام شهری تهران می‌شود.

باتوجه‌به منسوخ شدن موضوع تمرکززدایی از شهر تهران به‌عنوان پایتخت که دارای پیامدهای اجتماعی و اقتصادی جبران‌ناپذیری خواهد بود، امروزه بحث تراکم‌پذیری به معنای تقسیم‌کار مشترک در اجزای یک سیستم شهری مطرح می‌شود. بدین معنا که فعالیت‌هایی با قابلیت جابه‌جایی به سایر شهرها، از تراکم فعالیتی در پایتخت کاسته و با انتقال به شهری در نزدیکی شهر مبدأ، سامان‌دهی شده و به فعالیت خود ادامه دهد.

بدین ترتیب به‌صورت هوشمندانه بار بخشی از جمعیت خدمت‌گیرنده از پایتخت به سمت شهرهای اقماری هدایت شده و به‌تبع آن نیز مسائل و مشکلات ترافیکی و اجتماعی به‌وجودآمده در پایتخت کاهش و تقسیم‌کار مشترک بین شهرها صورت می‌پذیرد. دراین‌بین، باتوجه‌به وجود مراکز بین‌المللی عمده از قبیل سفارتخانه، شرکت‌ها و ادارات بین‌المللی و فرامرزی، مراکز گردهمایی اجلاس سران و ... در شمیرانات و همچنین نزدیکی به شهر تهران، به نظر می‌رسد گزینه مناسبی برای تراکم‌زدایی بین‌المللی و دیپلماتیک از پایتخت باشد.

پیشینه پژوهش

در تعریف بین‌المللی کلان‌شهر که توسط سازمان ملل متحد آورده شده، کلان‌شهر یا مادرشهر منطقه‌ای است که هر شهری به‌طور گسترده‌ای در فضاهای اطراف خود پراکنده شده است و فراتر از هسته اولیه خود حرکت می‌کند. به‌طوری‌که حومه شهرها با هم تلاقی پیدا می‌کنند و نمی‌توان مشخص کرد که حومه یا یک شهر اقماری، جزء کدام «مادرشهر» است. در تحقیقات کارشناسی و طرح‌های توسعه‌ای که در سال‌های اخیر در مورد شهر تهران انجام گرفته بود، نباید ظرفیت جمعیت‌پذیری آن حداکثر از ۵/۵ میلیون نفر تجاوز می‌کرد، اما به دلیل بالا بودن نرخ رشد جمعیت، متمرکز بودن امور اجرایی و تصمیم‌گیری‌های حکومتی که نتیجه آن توسعه نامتوازن در دو دهه اخیر بوده، جمعیت آن به بیش از ۱۰ میلیون نفر رسیده است که این جریان باعث به وجود آمدن مشکلات معیشتی و زیستی در این کلان‌شهر برای ساکنین شده است (Mianaei Sadati & Nemati Keshteli, 2014). همچنین سرانه فضایی استان تهران نیز به‌شدت کاهش یافته است و طبق آخرین سرشماری رتبه اول بالاترین تراکم جمعیتی را در کشور به خود اختصاص داده است؛ یعنی ۹۶۹ نفر در کیلومترمربع در استان تهران و ۶۷۱۱ نفر در شهرستان تهران بعد از شهرستان بهارستان (۸۳۸۰ نفر) در مقایسه با تراکم نسبی سطح ملی یعنی ۴۹ نفر در کیلومترمربع بسیار زیاد است (Statistical Yearbook of Tehran Province, 2016). به عبارتی تراکم نسبی شهر تهران در مقایسه با سطح ملی ۱۳۶ برابر بیشتر است که بیانگر کاهش کیفیت زندگی و عدم پیشبرد توسعه در شهر تهران خواهد بود (Hafeznia, 2016). از سال ۱۳۶۴ تاکنون بارها موضوع انتقال پایتخت به‌منظور تمرکززدایی از شهر تهران در مراجع تصمیم‌گیری قانونی کشور مطرح گردیده که هر بار به دلایلی مسکوت مانده است. باتوجه‌به شرایط بحرانی اقتصادی حاکم در کشور انتقال پایتخت از تهران که دولت را متحمل هزینه‌های سنگین خواهد کرد، امری غیرمنطقی است. اما این موضوع نباید مانع از بحث سامان‌دهی شهر

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

تهران شود.

به همین منظور مناسب‌ترین شیوه، تفویض برخی از اختیارات تخصصی پایتخت در قالب تراکم‌زدایی به شهرهای پیرامونی تهران در نظر گرفته می‌شود. تراکم‌زدایی، ضعیف‌ترین نوع تمرکززدایی سیاسی است. به‌طورکلی، نظام‌های سیاسی متمرکز در ابتدا فرایند تمرکززدایی را با تراکم‌زدایی شروع می‌کنند. به همین دلیل است که تراکم‌زدایی، رایج‌ترین فرم تمرکززدایی در کشورهای درحال‌توسعه است (Veisi, 2014).

به‌عنوان‌مثال، در استان تهران با وجود ۱۶ شهرستان، می‌توان هر یک از تخصص‌های اساسی پایتخت را باتوجه‌به پتانسیل‌های موجود در آن شهر به آن واگذار نمود؛ موضوعی که سال‌های اخیر تحت عنوان شهرهای تماتیک و برندینگ مطرح شده است.

در چشم‌انداز توسعه شهر در طرح جامع جدید، مقرر شد که این کلان‌شهر با عملکردهای ملی و جهانی، مرکزیت فرهنگی، سیاسی و یکی از سه شهر مهم و برتر آسیای جنوب غربی باشد (Tehran New Strategic and Structural Development Plan, 2006). اما این شهر با جمعیتی بالغ بر ده میلیون نفر به دلایل مختلف، همانند بسیاری از شهرهای بزرگ دنیا، متحمل مشکلاتی همچون مهاجرت و حومه‌نشینی، اندازه نامطلوب و نظام توزیع ناعادلانه شهرها، ترافیک و آلودگی محیط شهری شده است که باید به‌دقت بررسی شود. پدیده جدید و نوظهور شهرها و مناطق شهری چندهسته‌ای و چند مرکزی، امروزه در بیشتر شهرهای بزرگ جهان در حال پدیدار شدن است (Hall, 2010).

باتوجه‌به مواردی که گفته شد، یکی از راهکارهای تمرکززدایی از کلان‌شهر تهران، تبدیل آن به کلان‌شهر چندهسته‌ای که دارای چندین مرکز و یا شهر تماتیک است که بر حسب تخصص‌ها و ظرفیت هر شهر و منطقه برنامه‌ریزی و طراحی می‌شوند (Hall, 2010). ازجمله مواردی که می‌توان اشاره کرد، تراکم‌زدایی دیپلماتیک و بین‌المللی از سطح کلان‌شهر تهران و انتقال آن به شهرهای اطراف مادرشهر تهران و تبدیل آن ناحیه به شهر دیپلماتیک است. پژوهش حاضر باهدف تفویض اختیارات تخصصی از پایتخت به بررسی تراکم‌زدایی سیاسی و دیپلماتیک از شهر تهران و تبدیل شمیرانات به شهری با محوریت دیپلماتیک است.

مبانی نظری

یکی از سیاست‌های مدنظر از سالیان اخیر تاکنون برای کاهش تمرکز از مرکزیت ملی در کشور، بحث تمرکززدایی ازطریق تراکم‌زدایی با هدف تفویض اختیار به مراجع و مدیران پایین‌تر در سطوح محلی بوده است.

تراکم‌زدایی یا مرکزگریزی در دستگاه دولتی نشان‌دهنده اصلاحات اداری اساسی است که اغلب کشورهای درحال‌توسعه و جهان سوم از اجرای آن غفلت می‌کنند یا به کندی آن را اجرا می‌کنند (Rondinelli et al., 1983).

تراکم‌زدایی یعنی فن سازمان‌دهی مبتنی بر توزیع مأموران و اختیارات در قالب یک شخص حقوقی از یک اداره مرکزی به سوی اداره‌های غیرمتمرکز محلی (Du Maroc, 2009) که خود به دو صورت محدود و پیشرفته قابل‌اجرا است. در نوع محدود تنها وظیفه اجرایی به سطح محلی منتقل می‌شود؛ اما در پیشرفته علاوه بر وظایف اجرایی، وظیفه برنامه‌ریزی نیز منتقل می‌شود (kazemian, 2016). مسئله تمرکزگرایی در کشورهای مختلف، به‌ویژه جهان سوم، به دو صورت عمده بیان می‌شود: نخست، تمرکز مدیریت و تصمیم‌گیری برای تخصیص امکانات و منابع یا تمرکز کارکردی و دوم، تمرکز در بعد فضایی از حوزه‌های پیرامونی به مراکز اصلی یا تمرکز فضایی (Roostaei, 1998).

تمرکز فضایی عبارت است از توزیع جغرافیایی درآمدهای دولتی، صنایع، تجارت، جمعیت و اشتغال در یک یا چند مکان معین (Shekouei, 2005).

برای تراکم‌زدایی به شیوه مدرن از شهر تهران می‌توان از ظرفیت‌های قانونی که بر دولت تکلیف شده است ازجمله: آمایش سرزمین (اصل ۴۸ قانون اساسی)، رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه در تمامی زمینه‌های مادی و معنوی (بند ۹ اصل ۳)، دولت الکترونیک (در سیاست‌های کلی نظام و قوانین عادی (Zereshgi,2016) و تفویض اختیارات و فعالیت‌های برخی از نهادهای خدمتگزار و ادارات دولتی در سطح ملی به بخش‌های محلی و منطقه‌ای و ... بهره گرفت.

در طرح تراکم‌زدایی، طراحان و برنامه‌ریزان سرزمین به دنبال کاهش بار و حجم انبوه جمعیت و فعالیت‌های یک منطقه

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

متراکم و انتقال آن‌ها به دیگر مناطق کم‌جمعیت هستند. هدف نهایی تراکم‌زدایی، ایجاد تعادل و توزیع مناسب و متوازن جمعیت و فعالیت‌ها در پهنه سرزمین است. در طرح تراکم‌زدایی، مناطق و بخش‌های سرزمین لزوماً وابستگی اداری، سیاسی، مالی و فنی خود را به مرکز از دست نمی‌دهند و نمی‌توانند برای امور خود تصمیم بگیرند (Zereshgi, 2019).

عدم تمرکز محلی عبارت از دادن شخصیت حقوق عمومی به بخش‌هایی از سرزمین است تا آن‌ها به‌طور آزادانه اداره شوند و اختیار تصمیم‌گیری اداری و اجرایی در محل را داشته باشند. این راهکار بدین ترتیب است: ۱- ازنظر صلاحیت‌ها، مجلس با تصویب قوانینی، اختیاراتی اداری و نه سیاسی به واحدهای سرزمینی اعطا می‌کند: مانند قدرت تصمیم‌گیری در امور محلی؛ ۲- این واحدها به علت دارا بودن شخصیت حقوقی مستقل از دولت، دارای بودجه و درآمدهای خاص خود هستند؛ ۳- ازنظر نهادها، هر واحد سرزمینی توسط یک شورای منتخب محلی اداره می‌شود و یک مقام اجرایی که به انجام اختیارات خاص خود می‌پردازد؛ ۴- به لحاظ اعمال نظارت دولت مرکزی بر این واحدها، نظارت بر قانونی بودن و نه مناسب بودن تصمیمات مقامات محلی اعمال می‌گردد که صرفاً مطابقت آن‌ها را با قانون تضمین می‌نماید.

این‌گونه سیاست‌ها و راهکارها که در متون اداره امور کشور به‌عنوان عدم تمرکز اداری نامیده می‌شود، در ایران سابقه‌ای طولانی دارد و به سال‌های مشروطه بازمی‌گردد (The National Physical Plan of Iran,1993).

اولین اقدام، واگذاری امور از تهران به استان‌ها و مناطق دیگر بود که از جنس امور عمرانی و توسعه‌ای برنامه سوم عمرانی (ماده ۱۷ برنامه) که گام‌های اولیه آن برداشته شده بود و در جهت منطقه‌ای کردن برنامه‌ریزی کشور حرکت می‌کرد. بر اساس مفاد این برنامه دفاتر فنی در استان‌ها تشکیل شد و تداوم این سیاست‌ها در برنامه‌های چهارم و پنجم عمرانی که به راه‌اندازی دفاتر برنامه‌ریزی و واگذاری برخی اختیارات تصمیم‌گیری عمرانی به استانداران و نهادهای مدنی وقت (انجمن‌های شهر، روستا و شهرستان) انجامید، درواقع، اولین اقدام‌ها اجرایی برای کاستن تمرکز اداری و اجرایی از مرکز به شمار می‌آید.

اقدامات دیگری در سال ۱۳۵۰ با هدف تمرکززدایی از تهران صورت گرفت که توسعه پایتخت را به سمت غرب کشور پیشنهاد می‌داد. در سال ۱۳۵۵ نیز مهندسین مشاور ستیران طرح آمایش کشور را تهیه و تدوین کردند که در آن به‌ضرورت تمرکززدایی شهر تهران و جلوگیری از تمرکز بیشتر جمعیت و فعالیت در این شهر در آینده تأکید شده بود.

نتیجه دریافتی از این راهکارهای پیشنهادی است که راهکارهای مبتنی بر انتقال پایتخت در همه این موارد مردود است.

پیشینه تاریخی این تحقیق در ایران

شهستان پهلوی (Davis,1975) شَهستان پهلوی نام یک مجموعه بزرگ شهری بود که طرح اجرای آن در زمان سلطنت محمدرضا پهلوی ریخته شد ولی با رخ دادن انقلاب ۵۷ این طرح هیچ‌گاه اجرا نشد.

«شهستان پهلوی» قرار بود در تپه‌های عباس‌آباد تهران ساخته شود،یکی از بخش‌های این طرح برج شیر و خورشید بود که قرار بود یک برج به شکل پرچم ایران در دوره پهلوی ساخته شود و در وسط آن مجسمه شیر و خورشید قرار گیرد و پس از ساخت می‌توانست به تنها مجموعه در خاورمیانه و بزرگ‌ترین در آسیا تبدیل شود (شکل ۱).

شکل ۱. ماکت بخشی از پروژه شهستان پهلوی (Davis,1975)

در بافت متراکم شهری آن زمان، تنها تعداد کمی قطعه زمین خالی باقی‌مانده بود که در آن‌ها هنوز ساخت‌وساز صورت

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

نگرفته بود: بزرگ‌ترین این قطعات عباس‌آباد است که عبارت است از زمینی به مساحت ۵۵۴ هکتار که حدفاصل مرکز فعلی شهر و محله‌های جدید شمال شهر واقع شده است و شامل تپه‌ها، سراشیبی و دره‌های متعددی است. در اینجا است که طرح جامع تهران نخست ساختمان یک مرکز جدید شهر را در سال ۱۳۴۸ توصیه نمود. در سال ۱۳۴۹ طرح مذبور به‌صورت خط‌مشی دولت درآمد.

در طرح جامع سال ۱۳۴۸ ایجاد محله جدیدی برای امور اداری، سیاسی و بین‌المللی (تمامی سفارتخانه‌های کشورها در ایران غیر از سفارت انگلیس و چین به شهستان پهلوی منتقل می‌شدند) در تپه‌های عباس‌آباد پیش‌بینی شده بود و در اواخر سال ۱۳۵۳ با ترقی قیمت نفت امکان تأمین منابع مالی پروژه‌های عمرانی برای دولت فراهم شد.

شهرکی که بعداً شهستان پهلوی نامیده شد، دارای سه نقش بخصوص در توسعه شهر تهران است:

۱. یک مرکز حمل‌ونقل که قادر باشد رشد سنتی شهر به سمت شمال را به‌سوی محور شرقی–غربی توسعه که در طرح جامع پیشنهاد شده بود سوق دهد.

۲. یک شهرک نمونه که احتیاجات شمال تهران را برای یک مرکز شهری فشرده و متجانس برآورده کند.

۳. یک مرکز ملی که درخور پایتخت کشور ایران باشد.

نکته اساسی‌تر این است که منطقه مشمول طرح آن‌قدر بزرگ است که بتواند ادارات مرکزی اکثر وزارتخانه‌ها، شهرداری و سایر ادارات بخش عمومی را در برداشته باشد. بدین ترتیب وزارتخانه‌ها مجبور به اجاره موقت ساختمان‌های تجارتی نخواهند شد و به امور دولتی به‌خاطر انقطاع و پراکندگی ساختمان‌ها لطمه وارد نخواهد آمد و کارمندان وزارتخانه‌ها و ارباب‌رجوع مجبور به جستجوی فضای پارکینگ نخواهند بود. زیرا بناهای وزارتخانه‌های به پارکینگ اختصاصی چندطبقه مجهز خواهند بود.

روش‌شناسی پژوهش

باتوجه‌به اینکه این تحقیق در پی ارائه الگو و طرح مناسبی برای احداث یک شهرک دیپلماتیک است و باتوجه‌به تعریف تحقیقات کاربردی که به دنبال کاربردی کردن دانش است، ازلحاظ هدف، این تحقیق، جزء تحقیقات کاربردی قرار می‌گیرد. روش بررسی آن تحلیلی–توصیفی است که بررسی پارادایم نظری جدید و الگوهای نوین منتج از آن نیاز به بررسی کتابخانه‌ای به‌ویژه در محدوده تفکرات نظری دارد. علاوه بر آن، باتوجه‌به اهمیت این مسئله در نظام سیاسی کشور به مطالعه اسناد، کتب و مدارک طرح‌های فرادست و موجود، منابع و مقالات مرتبط خارجی، کسب نظرات افراد صاحب‌نظر و همچنین بررسی مطالعات انجام‌گرفته توسط متخصصین و یا ارگان‌ها و سازمان‌هایی چون وزارت امور خارجه، شهرداری تهران، سازمان برنامه‌وبودجه و ... با انجام برداشت‌های تخصصی و نیازسنجی و ارزیابی ساختار نمونه‌های بارز در مقیاس جهانی است و در ادامه با استفاده از مطالعات میدانی، کتابخانه‌ای و اسنادی (مانند مطالعات اسناد فرادست) که نتایج آن‌ها در قالب جداول SWOT (نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید) درآمده است و با استفاده از تکنیک AHP هرکدام از زیر شاخص‌ها با استفاده از نرم‌افزار expert choice وزن‌دهی و درنهایت با استفاده از مدل سنجش وضعیت SWOT تجزیه‌وتحلیل شده‌اند و راهبرد نهایی ارائه شده است.

یافته‌های پژوهش

باتوجه‌به مطالعات صورت‌گرفته در پژوهش، بررسی اسناد و مطالعات فرادست، مصاحبه با افراد صاحب‌نظر و مدیران شهری، همچنین با بررسی آمارها به گزارشی در خصوص وضعیت شهرستان شمیرانات دست یافتیم (جدول ۱).

جدول ۱. تحلیل نقاط استراتژیک شمال شهر تهران در جهت تأمین زیرساخت‌های شهر دیپلماتیک

قوت	ضعف	فرصت	تهدید
– امنیت شهری نسبتاً بالای شهرستان شمیرانات – وجود نیروی انسانی خبره برای ورود به عرصه دیپلماسی شهری جهانی – وجود پنج دانشگاه دولتی	– ضعف ساختار سازمانی مشخص در حوزه دیپلماسی شهری در شهرداری‌های شمیرانات – کم‌توجهی مدیران ارشد به اهمیت دیپلماسی شهری در امور بین‌الملل – ارتباط ضعیف با سازمان‌های	– فراهم شدن فرصت ارتباط بیشتر شهرداری شمیرانات با سفارتخانه‌های کشورهای جهان – حضور ۳ تا ۵ میلیون نفر ایرانی مقیم خارج از کشور به‌عنوان پتانسیل‌های قوی از منظر روابط بین‌المللی	– ضعف راهبردهای اساسی جهت ورود شهرستان شمیرانات به عرصه همکاری‌های بین‌المللی – موضع‌گیری برخی از قدرت‌های جهانی علیه ایران و تحریم آن از بسیاری از مزایای بین‌المللی

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

(دانشگاه شهید بهشتی، علوم پزشکی، توان‌بخشی و...) - وجود جاذبه‌های انسانی مانند آثار تاریخی، فرهنگی، مذهبی، کاخ‌ها، کاخ‌موزه‌ها، موزه‌ها و ... - وجود جاذبه‌های طبیعی متعدد - اقلیم مناسب در فصل تابستان جهت استفاده از ییلاقات منطقه و نیز آب‌وهوای سرد کوهستانی همراه با قلل برف‌گیر - شرایط اقلیمی مساعد در بخش‌های شمالی برای باغداری و وجود باغات متنوع - کاشت گیاهان دارویی و صنعتی - پرورش گل و صادرات گل‌های زینتی، گیلاس تک‌دانه و گردو - پیست‌های اسکی همراه با امکانات لازم - موقعیت استراتژیک جغرافیایی منطقه و قرارگیری در مجاورت بزرگ‌ترین شهرهای کشور نظیر تهران و کرج که از بازارهای وسیع گردشگری برخوردارند - گردشگرپذیری جامعه محلی باتوجه‌به سابقه طولانی گردشگری در منطقه - وجود شهرهایی چون لواسان، فشم و تجریش برای توسعه گردشگری روستایی - خطوط ارتباطی موجود در منطقه - قرارگیری ۴۶ سفارتخانه و ۱۶ مراکز وابسته به سفارتخانه‌ها در این منطقه	تخصصی بین‌المللی - ضعف قوانین مشخص محلی در زمینه دیپلماسی شهری - قیمت بالای زمین درنتیجه کاهش تمایل کشاورزان و باغداران جهت فعالیت در این بخش - زمین‌خواری و تصرف اراضی منابع طبیعی و درنتیجه تخریب محیط‌زیست منطقه - بالا بودن مساحت مناطق حفاظت‌شده و شکارممنوع (۵۵ ٪ مساحت شهرستان) - کمبود امکانات بهداشتی و درمانی - عدم تشکیل شورای اسلامی شهر تجریش - عدم وجود نماینده مستقل شهرستان در مجلس شورای اسلامی - عدم رعایت حرایم مخصوصاً حریم رودخانه‌ها نظیر رودخانه جاجرود - ساخت‌وسازهای غیراصولی و بی‌رویه با تراکم زیاد که باعث تخریب ویژگی‌های منحصربه‌فرد و کم‌نظیر طبیعی و زیست‌محیطی شده است نظیر مناطق شمالی مشرف به شهر میگون و روستای شمشک (مجتمع‌های آ.اس.پ و خانه گستر) - وجود برخی پدیده‌های مخرب مانند ریزش، لغزش دامنه در دره‌ها و مجاور جاده‌هایی چون راه اصلی تهران به فشم - کمبود برخی تسهیلات و امکانات و خدمات تفرجی نظیر مراکز اقامتی، مراکز درمانی سیار نظیر اورژانس خصوصاً نبود هتل بین‌المللی - تغییر کاربری اراضی کشاورزی به مسکونی - کمبود مراکز فرهنگی مثل سینما، تئاتر و تالارهای کنسرت	- عضویت ایران در سازمان‌های تخصصی بین‌المللی نظیر متروپلیس برای چانه‌زنی‌های مدیران شهری در عرصه توسعه اقتصاد شهری - وجود مجموعه‌های فرهنگی– تاریخی و هویت‌بخش اجتماعی در شهرستان شمیرانات - وجود سد لار و لتیان و قابلیت‌های متنوع این حوزه‌های آبریز در توسعه و رشد اقتصادی شهرستان - امکان ایجاد منطقه ویژه گردشگری - وجود مراکز با کارکردهای بین‌المللی نظیر سفارتخانه‌ها، سالن دیپلماتیک و سالن اجلاس - برخورداری از امکانات مذهبی و زیارتگاهی نظیر امامزاده قاسم (ع)، امامزاده صالح (ع)، امامزاده موسی (ع) و چنار کهنسال، امامزاده سید خسرو، امامزاده ابراهیم (ع) و ... - دارا بودن جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، مذهبی و ورزشی - تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی در خصوص طرح‌های ملی مانند توسعه کشاورزی و یا تأمین آب شرب روستایی و سایر امکانات رفاهی بومیان - وجود تعداد کثیری از تشکل‌های غیردولتی و نهادهای عمومی و کانون‌های فرهنگی، مذهبی و حمایتی خصوصی - استقرار دانشگاه‌های شهید بهشتی، آزاد، پیام نور، توان‌بخشی، بهزیستی و .... - وجود ۸۰ اداره دولتی (با در نظر گرفتن شوراهای اسلامی، شهرداری‌ها، اتاق اصناف مرکز مطالعات استراتژیک، پلیس دیپلماتیک و کاخ‌موزه‌ها و....)	- عدم تفاهم پیرامون پیوستن شمیرانات به سازمان‌های بین‌المللی و گسترش روابط بین‌شهری حقیقی - نابسامانی‌های سیاسی و جنگ در برخی از کشورهای همسایه - تداخل قلمروهای مدیریتی– اداری و سیاسی در شهرستان - تعدد دره‌ها و چهره کوهستانی به همراه شیب به‌عنوان مهم‌ترین تنگناهای رشد - محدودیت‌های ناشی از ضوابط و مقررات (شعاع ۱۲۰ کیلومتری، محدودیت‌های زیست‌محیطی) - عدم رشد فرهنگ گردشگری که موجب آسیب‌رسانی به باغات و آلودگی‌های محیط شده است. - عدم اختصاص بودجه مناسب جهت ارتقای زیرساخت‌های ارائه خدمات گردشگری به‌منظور جذب گردشگر ایرانی و خارجی و درنتیجه عدم بهره‌برداری مناسب از ظرفیت‌های موجود - نبود استراتژی مناسب برای حمایت از سرمایه‌گذاران در زمینه گردشگری - فقدان جایگاه و متخصص بازاریابی در سطح فراملی و بین‌المللی برای معرفی جاذبه‌های کشور، استان و شهرستان‌ها - ناهماهنگی راهبردی سازمان‌های متولی در بخش گردشگری استان - فقدان بخش بازاریابی گردشگری در ساختار سازمانی و تشکیلات استان - وجود اتباع خارجی غیرمجاز در سطح شهرستان و روستاهای تابعه - تغییر فضای فرهنگی و کالبدی مناطق روستایی و شهرهای کوچک به سمت همسو شدن با سایر شهرهای بزرگ کشور

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

باتوجه‌به اطلاعات به‌دست‌آمده، ماتریس SWOT را برای سنجش وضعیت شهرستان و همچنین استخراج راهبردهای مناسب، تهیه می‌کنیم (جداول ۲ و ۳).

جدول ۲. ماتریس ۱: ضریب، رتبه و نمره نهایی هر یک از شاخص‌های اصلی خارجی در زمینه فرصت‌ها و تهدیدها

عوامل اصلی خارجی	ضریب	رتبه	نمره نهایی
فرصت‌ها			
امکان ایجاد منطقه ویژه گردشگری	۰/۲۶۵	۴	۱/۰۶
وجود مراکز با کارکردهای بین‌المللی نظیر سفارتخانه‌ها، سالن دیپلماتیک و سالن اجلاس	۰/۴۲۰	۴	۱/۶۸
وجود مجموعه‌های فرهنگی–تاریخی و هویت‌بخش اجتماعی در شهرستان شمیرانات	۰/۱۴۰	۳	۰/۴۲
وجود ۸۰ اداره دولتی (با در نظر گرفتن شوراهای اسلامی، شهرداری‌ها، اتاق اصناف مرکز مطالعات استراتژیک، پلیس دیپلماتیک و کاخ‌موزه‌ها و....)	۰/۰۴۶	۳	۰/۱۳۸
وجود سد لار و لتیان و قابلیت‌های متنوع این حوزه‌های آبریز در توسعه و رشد اقتصادی شهرستان	۰/۰۸۹	۳	۰/۲۶۷
وجود تعداد کثیری از تشکل‌های غیردولتی و نهادهای عمومی و کانون‌های فرهنگی، مذهبی و حمایتی خصوصی	۰/۰۳۹	۳	۰/۱۱۷
جمع	۱		۳/۶۸۲
تهدیدها			
وجود اتباع خارجی غیرمجاز در سطح شهرستان و روستاهای تابعه	۰/۰۶۰	۲	۰/۱۲
فقدان بخش بازاریابی گردشگری در ساختار سازمانی و تشکیلات استان	۰/۰۳۶	۲	۰/۰۷۲
فقدان جایگاه و متخصص بازاریابی در سطح فراملی و بین‌المللی برای معرفی جاذبه‌های کشور، استان و شهرستان‌ها	۰/۳۴۷	۱	۰/۳۴۷
زلزله‌خیز بودن منطقه	۰/۲۵۴	۱	۰/۲۵۴
نبود استراتژی مناسب برای حمایت از سرمایه‌گذاران در زمینه گردشگری	۰/۰۱۸	۲	۰/۰۳۶
عدم اختصاص بودجه مناسب جهت ارتقای زیرساخت‌های ارائه خدمات گردشگری به‌منظور جذب گردشگر ایرانی و خارجی و درنتیجه عدم بهره‌برداری مناسب از ظرفیت‌های موجود	۰/۱۱۴	۲	۰/۲۲۸
تداخل قلمروهای مدیریتی–اداری و سیاسی در شهرستان	۰/۱۴۲	۲	۰/۲۸۴
تعدد دره‌ها و چهره کوهستانی به همراه شیب به‌عنوان مهم‌ترین تنگناهای رشد	۰/۰۳۰	۲	۰/۰۶
جمع	۱		۱/۴۰۱

جدول ۳. ماتریس ۲: ضریب، رتبه و نمره نهایی هر یک از شاخص‌های اصلی داخلی در زمینه فرصت‌ها و تهدیدها

عوامل اصلی داخلی	ضریب	رتبه	نمره نهایی
نقاط قوت			
قرارگیری ۴۶ سفارتخانه و ۱۶ مراکز وابسته به سفارتخانه‌ها در این منطقه	۰/۵۱۱	۴	۲/۰۴۴
وجود نیروی انسانی بامهارت	۰/۱۵۸	۳	۰/۴۷۴
موقعیت جغرافیایی منطقه و قرارگیری در مجاورت بزرگ‌ترین شهرهای کشور نظیر تهران و کرج که از بازارهای وسیع گردشگری برخوردارند	۰/۱۹۷	۳	۰/۵۹۱
خطوط ارتباطی موجود در منطقه	۰/۰۴۸	۳	۰/۱۴۴
گردشگرپذیری جامعه محلی باتوجه‌به سابقه طولانی گردشگری در منطقه	۰/۰۸۵	۳	۰/۲۵۵
جمع	۱		۳/۵۰۸
نقاط ضعف			
زمین‌خواری و تصرف اراضی منابع طبیعی و درنتیجه تخریب محیط‌زیست منطقه	۰/۲۲۷	۲	۰/۴۵۴
عدم رعایت حرایم مخصوصاً حریم رودخانه‌ها نظیر رودخانه جاجرود	۰/۰۸۴	۲	۰/۱۶۸
کمبود برخی تسهیلات و امکانات و خدمات تفرجی نظیر مراکز اقامتی، مراکز درمانی سیار نظیر اورژانس خصوصاً نبود هتل بین‌المللی	۰/۵۵۹	۱	۰/۵۵۹
کمبود امکانات فرهنگی، بهداشتی درمانی و آموزشی	۰/۱۳۰	۲	۰/۲۶
جمع	۱		۱/۴۴۱

در این قسمت از پژوهش باتوجه‌به نتایج حاصل از جدول SWOT، راهبردهای چهارگانه زیر ارائه شده و راهبرد مناسب در قسمت تجزیه‌وتحلیل SWOT برای شهرک دیپلماتیک در پیش برد سیاست‌های تمرکززدایی از شهر تهران انتخاب می‌شود.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

بر طبق نتایج به‌دست‌آمده، ازآنجایی‌که میانگین نمره نهایی ۲/۵ است، هرچقدر عدد نمره نهایی به ۴ نزدیک‌تر باشد بدین معنی است که راهبردها و استراتژی‌های تعیین‌شده بسیار عالی بوده است، درحالی‌که اگر به ۱ نزدیک‌تر باشد به معنی ضعیف بودن استراتژی‌ها است. پس در اینجا، استراتژی‌های تعیین‌شده به عالی نزدیک‌تر است. یعنی جمع کل امتیاز نهایی فرصت‌ها و قوت‌ها بیشتر از تهدیدها و ضعف‌هاست و راهبردهای شهرک دیپلماتیک به راهبردهای تهاجمی (استراتژی حداکثر–حداکثر) نزدیک است و مسئولیت باید سعی کنند با استفاده از نقاط قوت، از فرصت‌ها بهره‌برداری کرده و به سمت این راهبردها گام بردارند.

خروجی‌های AHP؛ در این قسمت وزن شاخص‌های موردبررسی که در SWOT به کار برده شد، ذکر می‌شود (اشکال ۲، ۳، ۴ و ۵).

شکل ۲. خروجی وزن‌های نقاط تهدید

شکل ۳. خروجی وزن‌های نقاط فرصت

شکل ٤. خروجی وزن‌های نقاط قوت

شکل ۵. خروجی وزن‌های نقاط ضعف

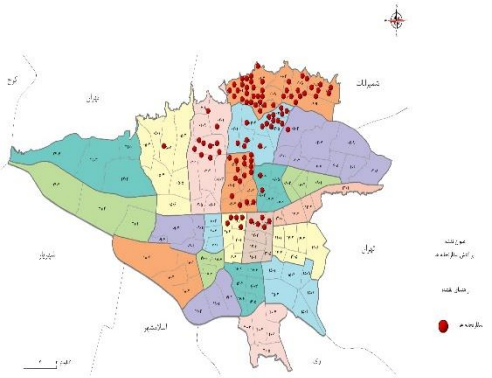
[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

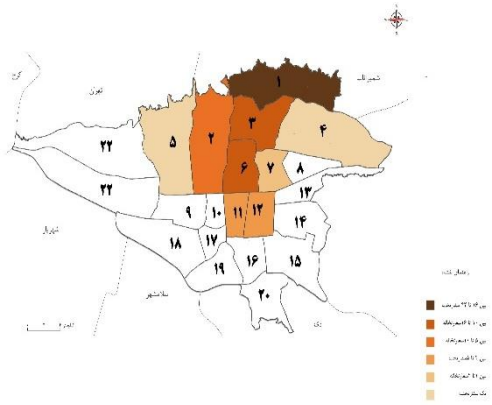
نتیجه‌گیری

تعیین و پدید آوردن سلسله مراتبی از کاربری‌ها که بتواند یک چهارچوب پایه‌ای، بنیادین و کارا برای پراکنش جمعیت، فعالیت‌ها، خدمات و کارکردها در سطوح چندگانه را فراهم نماید، در نظام توسعه‌ای کشور ضروری است. به‌منظور پیاده‌سازی این الگو، به‌کارگیری معیارها و روش‌های علمی برای تعادل بخشی پراکنش جمعیتی و فعالیت، تراکم‌زدایی مرکزی، همچنین شناسایی انواع خدمات موردنیاز و کاهش نابرابری‌های میان پهنه‌ای، روشی عاقلانه و منطقی است. چون از این راه شناخت بهتر و موشکافانه‌تری از چگونگی مکان‌های جغرافیایی در زمینه‌ها و در سطوح چندگانه، بر پایه داشتن اطلاعات را به دست خواهد داد.

باتوجه‌به نتایج حاصل از تحلیل SWOT راهبرد نهایی متمرکز بر راهبرد تهاجمی است، به این معنی که تحقق شهرک دیپلماتیک در منطقه شمیرانات باید در جهت به حداکثر رساندن فرصت‌ها و قوت‌های خود باشد تا بتواند به شهری رقابت‌پذیر و مؤثر مانند کلان‌شهر تهران مبدل شود. انتخاب این محدوده از حیث نزدیکی و ارتباط تنگاتنگ با کلان‌شهر تهران، به‌طوری‌که دارای قلمروهای مشترک مدیریت شهری در مناطق ۱ و قسمتی از منطقه ۲ شهرداری تهران هستند. همچنین بعد از تهران بیشترین تعداد سفارتخانه‌ها و مراکز بین‌المللی در این محدوده است که این تعداد باتوجه‌به مطالعات میدانی صورت‌گرفته حدود ۷۲ مرکز بین‌المللی است که از این تعداد ۴۶ مورد سفارتخانه خارجی است که در محدوده مشترک میان شمیرانات و تهران قرار گرفته است (شکل‌های ۶ و ۷).

شکل ٦. نقشه پراکنش فضایی فعالیت‌های بین‌المللی و فرامرزی در شهر تهران

شکل ۷. نقشه پراکنش فضایی فعالیت‌های بین‌المللی و فرامرزی در شهر تهران

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]

References

Davis, L. (1975). Shahrestan Pahlavi: A planning and urban design consultancy prepared for the Shahrestan Pahlavi Renovation Joint-Stock Company, London-Tehran, Iran. (In Persian)

Statistical Yearbook of Tehran Province, (2023). (In Persian)

Veisi, H. (2014). An introduction to local government (2nd ed.). *Samt Publications*. (As stated in the Tehran Comprehensive Development and Structural Master Plan, 2006) (In Persian)

Hafezneia, M. R. (2016). Political Geography of Iran (8th ed.). Samt Publications. (In Persian)

Kazemian et al. (2014). Urban Management. Tisa Publications. (In Persian)

Zarzeshgi, M. (2016). A Legal Analysis of Tehran's Decongestion with Emphasis on Civil Rights. Administrative Law Quarterly, 3(10). (In Persian)

Roostaei, Sh. (1998). Spatial Organization of the Settlement System and Its Role in Regional Interaction (Doctoral dissertation). Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. (In Persian)

Shekouei, H. (2005). New Perspectives in Urban Geography. Samt Publications. (In Persian)

Abbasi, B. (2011). Administrative Law. Dadgostar Publications. (In Persian)

National Physical Plan of Iran. (1993). The Comprehensive National Physical Plan of Iran. (In Persian)

Dervish, G. (2020). Urban Diplomacy and Its Spatial Requirements in Tehran's Accession to International Organizations (with a Focus on C40). Shahid Beheshti University, Faculty of Architecture and Urban Planning. (In Persian)

Hall, P. (2010). The polycentric metropolis: A western European perspective on mega-city regions. In Governance and Planning of Mega-City Regions (pp. 45-66). Routledge.

Mianaei Sadati, S. Z., & Nemati Keshteli, R. (2014). Analyzing the possibility of relocating Capital Tehran, using Multi Criteria Models. Urban Structure and Function Studies, 2(6), 103-125. (In Persian)

Rondinelli, D. A., Nellis, J. R., & Cheema, G. S. (1983). Decentralization in developing countries. World Bank staff working paper, 581, 13-28.

Royaume du Maroc (2009), Deconcentration administrative colloque national, e rabat 7 et 8 Mai.

Zereshgi, M. (2019). Legal Analysis of the Challenges by the of the Islamic Parliament Speaker Regarding the Supervision of the Executive Approvals and Directive. qjal 2019; 6 (17) :239-267. (In Persian)

DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-01]

[DOI: https://doi.org/10.22034/43.187.2]